

Utredning – landsbygdsutveckling gröna näringar efter 2025

Sammanfattning

Region Jämtland Härjedalen tecknade 2021 ett upphandlat avtal avseende landsbygdsutveckling gröna näringar med Torsta AB för tiden 2022-01-01 – 2024-12-31 med max sex (6) års förlängning vid ett eller flera tillfällen. Uppdraget omfattar 7,8 miljoner kronor exkl. moms per år. Avtalet med Torsta AB förlängdes 2023 med ett år till 2025-12-31. Denna rapport avser en utvärdering av nuvarande avtal och möjliga förslag på fortsatt hantering efter år 2025.

Ingångsvärdet har varit att bedöma det befintliga avtalets tre delar; landsbygdsutveckling gröna näringar, gårdsjordbruk samt utbildnings- och utvecklingsmiljö. Detta utifrån frågeställningen vad Region Jämtland Härjedalen kan, får och bör bedriva för verksamhet. Ett annat ingångsvärde har varit den ekonomiska situationen i Region Jämtland Härjedalen där regionen går med ekonomiskt underskott. Slutligen har frågeställningen varit vilka eventuella utmaningar som finns med nuvarande avtal.

De delar som beaktats är historik och tidigare utredningar, juridisk bedömning avseende Region Jämtland Härjedalens möjligheter och ansvarsområden samt erfarenheter från befintligt avtal. Det har också gjorts en omvärldsbevakning avseende andra regioners arbete med landsbygdsutveckling gröna näringar, samt insamling av input från länets aktörer. Insamling av detta har gjorts genom enkätstudier, skriftliga underlag och samtal. Ett antal otvetyligheter i gällande avtal har identifierats.

Rapporten har utmynnat i fyra möjliga förslag; Förlängning av befintligt avtal, Ny upphandling med mindre justeringar i uppdraget, Ny upphandling innehållande endast delar av uppdraget samt Uppdraget bedrivs av Region Jämtland Härjedalen.

De gröna näringarna är en basnäring i Jämtlands län, och bidrar med stora värden både nu, historiskt och i framtiden. Om en ny upphandling ska göras, oavsett när i tiden, finns ett flertal olika perspektiv att beakta inför att ett sådant beslut fattas. Dels vilka tjänster som är lämpliga för en region att köpa, i synnerhet sett till Region Jämtland Härjedalens svåra ekonomiska situation. Dels ifall det finns risk att Region Jämtland Härjedalen dubbelfinansierar utbildningar i länet, samt särskilt gynnar en specifik leverantör genom att subventionera gårdsjordbruk. Därutöver behöver beloppstorleken på detta avtal i förhållande till andra avtal beaktas. Politiska ställningstaganden behöver ha dessa värden i åtanke när beslut fattas.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	2
INLEDNING	5
METOD OCH BAKGRUND.....	6
Metod för utvärdering av upphandlat uppdrag	6
Region Jämtland Härjedalens historiska engagemang i Torsta.....	7
Regioners uppdrag inom landsbygdsutveckling samt gröna näringar	9
Exempel från andra regioner	9
Insamling av input från länets aktörer	11
<i>Sammanfattning interna enkätsvar</i>	<i>11</i>
<i>Sammanfattning externa enkätsvar</i>	<i>11</i>
UTVÄRDERING AV NUVARANDE AVTAL	12
Avtal Landsbygdsutveckling genom gröna näringar och gårdsjordbruk	12
Otydligheter i befintligt avtal.....	13
Juridisk bedömning.....	13
ALTERNATIV FÖR FORTSATT HANTERING AV UPPHANDLAT UPPDRAG	15
Förlängning av befintligt avtal	15
<i>Konsekvenser</i>	<i>15</i>
Ny upphandling med mindre justeringar i uppdraget	16
<i>Konsekvenser</i>	<i>16</i>
Ny upphandling innehållande endast delar av uppdraget.....	17
<i>Konsekvenser</i>	<i>17</i>
Uppdraget bedrivs av Region Jämtland Härjedalen	18
<i>Konsekvenser</i>	<i>19</i>
SLUTSATSER	20

REFERENSLISTA	21
BILAGA 1: KRAVSPECIFIKATION	22
BILAGA 2: INTERN ENKÄT	26
BILAGA 3: EXTERN ENKÄT	32

Inledning

Region Jämtland Härjedalen genomförde under 2020 och 2021 en upphandling avseende landsbygdsutveckling genom gröna näringar. Inför upphandlingen togs ett förslag fram på hur Region Jämtland Härjedalen skulle arbeta med landsbygdsutveckling gröna näringar och undervisningsjordbruk framgent. Förslaget arbetades fram med utgångspunkt från den utvärdering och behovsanalys som genomfördes hösten 2020 i nära dialog med regionala utvecklingsnämndens presidium.

Förslaget, som sedan beslutades av regionala utvecklingsnämnden i december 2020, § 202, bestod av tre delar:

1. För att säkerställa ett strategiskt perspektiv på landsbygdsutveckling där Region Jämtland Härjedalen som regionalt utvecklingsansvarig håller samman helheten föreslogs Region Jämtland Härjedalen genom tillsättning av en strategitjänst inom kommande organisation Hållbar tillväxt ta hem det sakpolitiska och strategiska ansvaret för landsbygdsutveckling, där gröna näringar ingår som ett viktigt område.
2. Region Jämtland Härjedalen upphandlar ett samlat och förfinat uppdrag kopplat till landsbygdsutveckling, med fokus på gröna näringar och undervisningsjordbruk.
3. För att säkerställa att resurser för att driva på landsbygdsutveckling i länet tillfaller fler aktörer avsätts en årlig summa pengar till en pott där aktörer kan söka stöd till utvecklingsprojekt i bredare perspektiv som innefattar både landsbygdsutveckling och näringslivsutveckling för tex kommunikationsinsatser och mötesplatsfrämjande aktiviteter med mera.

Upphandlingen, det vill säga punkt nummer 2 ovan, resulterade i att Region Jämtland Härjedalen i november 2021 kunde teckna avtal med Torsta AB (Avtal Landsbygdsutveckling genom gröna näringar och gårdsjordbruk, RUN/281/2021). Avtalstiden är 2022-01-01 – 2024-12-31 med max sex (6) års förlängning vid ett eller flera tillfällen.

Torsta AB är ett kunskapsföretag för de gröna näringarna, samt en leverantör av naturbruksutbildningar. Region Jämtland Härjedalen är en av flera delägare i Torsta AB, och äger 45%. Region Jämtland Härjedalen har därmed två separata roller kopplat till Torsta AB, dels som ägare och dels som köpare av tjänster.

Efter att avtalet löpt i snart två år gjordes under hösten 2023 en kvalitativ och kvantitativ uppföljning. Utifrån denna uppföljning, samt det faktum att den ekonomiska situationen för Region Jämtland Härjedalen kraftigt försämrats, fanns ett behov att utvärdera avtalet inför en eventuell förlängning alternativt ny upphandling. Då den nu upphandlade tjänsten om gårdsjordbruk är starkt kopplad till att Jämtlands Gymnasieförbund bedriver gymnasieutbildning genom Torsta AB behöver detta tas i beaktning vid ett eventuellt ändrat uppdrag och ny upphandling. Jämtlands Gymnasieförbunds avtal löper till 2027-06-30 med möjlighet till tre års förlängning (längst till och med 2030-06-30).

Givet längden på avtalet med Jämtlands Gymnasieförbund och tidsperspektivet för en eventuell ny upphandling beslutade regionala utvecklingsnämnden i november 2023, § 197 (RUN/544/2020), att förlänga avtalet med Torsta AB med ett år till 2025-12-31. Nämnden beslutade även att ge regiondirektören i uppdrag att genomföra en utvärdering av avtalet och ta fram ett förslag på fortsatt hantering efter 2025. Uppdraget skulle återredovisas till

nämnden under hösten 2024. Regionala utvecklingsnämndens presidium¹ utsågs till politisk styrgrupp för uppdraget. I denna rapport anges ett antal olika alternativ som identifierats under arbetets gång. Den politiska styrgruppen har beslutat att underlaget inte ska innehålla någon rekommendation av vilket alternativ som är att föredra, detta är istället föremål för politisk diskussion i nämnden. För att skapa tid för politiska diskussioner innan beslut om fortsatt hantering kommer att behöva fattas, har tidplanen reviderats så att uppdraget återredovisas redan under våren 2024.

Gröna näringar och landsbygdsutveckling har stor betydelse för hållbar utveckling i Jämtland Härjedalen. I Program för smart specialisering i Jämtland Härjedalen 2021– 2027, pekas Jord, skog och vatten ut som ett av länets prioriterade styrkeområden ut. Näringsområdet och antalet utbildningsplatser kommer att vara av fortsatt strategisk betydelse på lång sikt. Däremot kan definition och omfattning av landsbygdsutvecklingsuppdraget framåt, samt hur det ska utföras, genomföras på flera olika vis.

Metod och bakgrund

Metod för utvärdering av upphandlat uppdrag

Utifrån uppdraget att se över det upphandlade uppdraget tillsattes i november 2023 en intern arbetsgrupp inom Region Jämtland Härjedalen. Ingångsvärdet har varit att bedöma det befintliga avtalets tre delar; landsbygdsutveckling gröna näringar, gårdsjordbruk samt utbildnings- och utvecklingsmiljö. Detta utifrån frågeställningen vad Region Jämtland Härjedalen kan, får och bör bedriva för verksamhet, ekonomiska förutsättningar samt eventuella svårigheter med nuvarande avtal.

De delar som beaktats är historik och tidigare utredningar, juridisk bedömning avseende Region Jämtland Härjedalens möjligheter och ansvarsområden samt erfarenheter från befintligt avtal. Det har gjorts en omvärldsbevakning avseende andra regioners arbete avseende landsbygdsutveckling gröna näringar, samt insamling av input från länets aktörer. Insamlingen har gjorts genom enkätstudier, skriftliga underlag och samtal.

Arbetet har löpande stämts av med ordförande i regionala utvecklingsnämnden och uppdragets styrgrupp. Information har också lämnats om processen i dialoger med ägare och andra intressenter, och samtliga ägare har getts möjlighet till enskilda dialoger med Region Jämtland Härjedalen. Jämtlands Gymnasieförbund och SCA valde att genomföra enskilda dialoger med Region Jämtland Härjedalen, medan övriga ägare avstod. Ytterligare dialoger har sedan förts med Jämtlands Gymnasieförbund, då Region Jämtland Härjedalens finansiering av ett gårdsjordbruk är nära sammankopplat med kostnaden för utförandet av utbildning inom naturbruksgymnasiet. Enskild dialog har även förts med Krokoms kommun, i deras egenskap av fastighetsägare för de lokaler där Torsta AB har sin verksamhet.

¹ Då regionala utvecklingsnämndens 1:e vice ordförande sedan maj 2023 är ledamot i bolagsstyrelsen för Torsta AB har styrgruppen endast bestått av regionala utvecklingsnämndens ordförande och 2:e vice ordförande.

Region Jämtland Härjedalens historiska engagemang i Torsta

Jämtlands läns landsting startade upp en lantbruksskola i länet i mitten på 1800-talet, då placerad i Ope. Skolan flyttades därefter till Frösön, och sedan till Torsta i Ås 1919. På 70-talet fick lantbruksskolan status som gymnasium och efter en sammanslagning av Torsta lantbruksskola och Rösta lanthushållsskola bildades Åsbygdens Naturbruksgymnasium.

1997 beslutade riksdagen att kommunerna skulle överta det ekonomiska ansvaret för gymnasieutbildningen, vilket innebar att de gymnasiaala naturbruks- och vårdutbildningarna inte längre behövde bedrivas i landstingsregi. Med anledning av detta gjordes det 1999 en skatteväxling mellan landstinget och kommunerna i länet; totalt skatteväxlades 19 öre från landstinget till kommunerna varav 12 öre avsåg naturbruket. Huvudmannaskapet för omvårdnadsprogrammet övergick till kommunerna medan huvudmannaskapet för naturbruksprogrammet kvarstod hos landstinget. Landstinget fortsatte alltså att driva naturbruksgymnasiet på uppdrag av, och med finansiering från, kommunerna. Det går dock inte att utläsa från beslutsunderlagen varför huvudmannaskapet skulle kvarstå hos landstinget.

2002 bildade landstinget Jämtlands läns institut för landsbygdsutveckling (JILU) och verksamheten lokaliserades till Ås. I samband med bildandet av Regionförbundet Jämtlands län 2011 överlämnades ansvaret för JILU inklusive gårdsbruket från landstinget till regionförbundet.

Under 2005-2011 genomfördes ett antal utredningar kopplat till verksamheten i Ås med primärt fokus på naturbruksgymnasiet, bland annat utifrån bildandet av Jämtlands Gymnasieförbund 2005.

Landstingsfullmäktige beslutade 2011 att avveckla sin drift av Åsbygdens naturbruksgymnasium, samt att sälja fastigheterna i Ås där naturbruksgymnasiet bedrevs till Krokoms kommun. De diskussioner som sen följde resulterade bland annat i Jämtlands Gymnasieförbunds beslut om att bedriva utbildning inom naturbruk samt regionförbundets beslut om att tillsammans med Jämtlands Gymnasieförbund, LRF, Skogsnäringen och Träindustrin bilda ett utvecklingsbolag med arbetsnamnet Grönt Center AB, sedermera Torsta AB. Bolaget bildades under våren 2012². Efter förhandling mellan landstinget och Jämtlands Gymnasieförbund respektive Torsta AB samt regionförbundet och Torsta AB tecknades överlåtelseavtal mellan parterna som reglerade följande:

- Landstinget överlåter utbildningsansvaret i enlighet med gällande skollagstiftning för Åsbygdens naturbruksgymnasium till Jämtlands Gymnasieförbund
- Landstinget överlåter personal inom yrkesämnen, verkstadsverksamhet, restaurang och boendeverksamhet till Torsta AB
- Regionförbundet överförde följande till Torsta AB:
 - Landsbygdsutveckling i form av projektverksamhet, utbildning och forskning.
 - Torsta gårdsbruk - gården är en gemensam resurs för gymnasieutbildningen, landsbygdsutveckling och projekten.

² Bolaget bildades initialt med regionförbundet som ensam ägare. Övriga parter (Jämtlands Gymnasieförbund, Lantbrukarnas Ekonomi AB, AB Persson Invest, SCA Skog AB, Skogsägarna Norrskog Ek för., Svea skog Förvaltnings AB och Träutveckling i Jämtland AB) blev in som ägare våren 2013.

Verksamhetsöverlåtelsen trädde i kraft den 1 juli 2012.

Under bolagets uppstartsfas beviljades bolaget projektstöd från regionförbundet för olika projekt. I januari 2012 beviljades medfinansiering till Krokoms kommun för projektet *Förstudie Grönt Center AB*, som finansierades både med regionala utvecklingsmedel (anslag 1:1) och med regionförbundets egna medel. I mars 2012 beviljades ytterligare finansiering till Krokoms kommun för *Förstudie Grönt center – del 2*. Även detta finansierades med såväl regionala utvecklingsmedel (anslag 1:1) som med regionförbundets egna medel. I augusti samma år beviljades Torsta AB 3 miljoner kronor i medfinansiering via anslag 1:1 till projektet *Regional utveckling i Torsta AB – centrum för växtkraft*. Under denna period efterfrågade Torsta AB ekonomiska garantier från dåvarande regionförbundet för att genomföra investeringar i gårdsjordbruket. Några sådana garantier utfästes inte av regionförbundet.

I beslutsunderlagen inför bolagsbildningen finns skrivningar om att såväl regionförbundet som Jämtlands Gymnasieförbund avsåg att ingå samarbetsavtal med bolaget för utförande av viss verksamhet. Då bolaget har privata ägarintressen behöver sådan verksamhet upphandlas enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling. Regionförbundet genomförde därför en upphandling³ av Landsbygdsutveckling och undervisningsjordbruk som resulterade i att avtal tecknades med Torsta AB i juli 2013.

Avtalet, som övertogs av Region Jämtland Härjedalen i samband med regionbildningen 2015, tecknades för perioden 2013-08-01 – 2015-12-31 med möjlighet till förlängning till och med 2021-12-31. Total omfattning var 10,55 miljoner kronor per år. I juni 2015 beslutade regionala utvecklingsnämnden att förlänga avtalet till och med 2018-12-31. I samband med förlängningen beslutades att ersättningen till Torsta AB minskade med 750 000 kronor per år. Detta då uppdrag kopplat till regionala serviceprogrammet flyttades från Torsta AB till förvaltningsorganisationen. I december 2017 beslutades om ytterligare en förlängning, då till och med 2021-12-31. I samband med förlängningen beslutades även om en justering av uppdraget och avtalet som innebar att vissa tjänster ströks ur avtalet, samt att ersättningen minskades till 8,15 miljoner kronor per år. Den juridiska bedömningen är att den form av förlängningar med förändringar i avtal och ersättning som beskrivs ovan inte är ett möjligt alternativ idag.

De 7,8 miljoner kronor som omfattas av nuvarande avtal finansieras, liksom tidigare avtal, via regionens egna medel (inom regionala utvecklingsnämndens budget). Utöver detta avtal har Torsta AB, liksom majoriteten av de företagsfrämjande aktörerna i länet, under de senaste åren sökt projektmedel hos Region Jämtland Härjedalen för ytterligare satsningar. Hittills under pågående avtalstid har medfinansiering till projekt via regionala utvecklingsmedel från anslag 1:1 beviljats på ca 918 000 kronor. Under den föregående avtalstiden, 2013-08-01 – 2021-12-31, beviljades ca 10,16 miljoner kronor som medfinansiering till Torsta- ABs projekt.

³ Även Jämtlands Gymnasieförbund genomförde en upphandling av naturbruksutbildningarna. Denna upphandling vanns av Torsta AB.

Regioners uppdrag inom landsbygdsutveckling samt gröna näringar

I Tillväxtverkets rapport "Att sätta fokus på landsbygder: så gör kommuner och regioner" från 2021, framkommer att det finns olika strukturer och arbetssätt som används av regioner (och kommuner) avseende landsbygdsutveckling. Som exempel nämns att drygt hälften av alla regioner har inrättat en roll som tjänsteperson med ansvar för generella landsbygdsfrågor, vilket även Region Jämtland Härjedalen har sedan år 2022. Knappt hälften av regionerna har inrättat forum för att samverka och föra dialog med olika aktörer kring landsbygdsfrågor. Rapporten summerar att det inte finns några tydliga mönster eller facit när det gäller hur regioner arbetar med landsbygdsutveckling, och i synnerhet inte landsbygdsutveckling genom gröna näringar.

Det framgår även i rapporten att landsbygdsutveckling är ett brett begrepp, som spänner över allt ifrån bredband, regional service, livsmedelsstrategi och kollektivtrafik till skolor och jordbruk. Bredband anses till exempel med god marginal vara den mest aktuella frågan inom landsbygdsutveckling bland de svarande regionerna i rapporten.

Att ha en särskild landsbygdsbudget faller under kategorin "ovanligare metoder", där enbart två regioner har ett särskilt anslag för landsbygdsutveckling. Dock anger flertalet svarande att de i likhet med Region Jämtland Härjedalen gör särskilda satsningar på exempelvis bredband, service och medfinansiering till Leader, som kan ses som områden där landsbygdsområden står i fokus. Det görs ingen särskild beskrivning av hur regionalt arbete mot specifikt gröna näringar utförs.

Exempel från andra regioner

Under det pågående utredningsarbetet har dialog förts med fem andra regioner.

REGION NORRBOTTEN

Region Norrbotten stöttar landsbygdsutveckling gröna näringar via projektmedel. När landstinget gick över till region tog Piteå kommun över Naturbruksgymnasiet från Region Norrbotten. Kommunen fick då projektmedel för att arbeta med livsmedel och gröna näringar samt bygga upp en organisation och struktur för naturbruksgymnasium.

I samband med att Piteå kommun tog över huvudmannskapet beviljades ett projekt, där Region Norrbotten gick in med 7,5 miljoner kronor och Piteå Kommun med 7,5 miljoner kronor för åren 2017-2022. Syftet med projektet var att stärka naturbruksutbildningen vid Gran naturbruksgymnasium och utveckla de gröna näringarna i länet. Projektsatsningen skulle även bidra till att genomföra den regionala livsmedelsstrategin. Projektets insatser vände sig främst till Piteå kommun som bildade en projektorganisation och utsåg en projektledare som på heltid ledde och samordnade arbetet med verksamhetsövergången och utvecklingen av gröna näringar.

Efter att det initiala projektet var slut stöttade Region Norrbotten Piteå kommun att driva ett mindre projekt med fokus på mat och jordbruk. De övervägde att upphandla dessa tjänster men föredrog projektfinansiering framför upphandling. Skogsbruksutbildningen ligger hos en annan kommun, som enligt de uppgifter som framkommit inte får något regionalt stöd.

REGION VÄSTERNORRLAND

Region Västernorrland driver fem folkhögskolor där det finns en del kurser kopplat till naturbruk, till exempel ekobruk, trädgård, permaodling, och driver själva frågor inom landsbygdsutveckling i ett brett perspektiv, fördelat på ett antal utvecklingsstrategier.

I länet finns Nordvik Utbildning AB som bedrivs på uppdrag av Kramfors kommun. Formen är ett naturbruksgymnasium i form av lärlingsutbildning där elever till stor del lär sig genom att vara med och sköta Nordviks egna djur, jordbruksmaskiner, djuranläggningar, maskiner, ridhus och omgivande naturområden. På Nordvik finns även anpassad gymnasieskola med två program; Skog, mark och djur samt Fordonsvård och godshantering.

Tidigare var Hushållningssällskapen både ägare och huvudman. 1992 slogs Nordvikskolan och Skedomskolan i Sollefteå (skoglig utbildning) samman till en gemensam basenhet, Naturbruksgymnasiet Västernorrland. Båda skolenheterna hade även vuxenutbildning i olika omfattning. 2011 lämnade Landstinget ägandet och huvudmannskapet för Nordvikskolan till Kramfors kommun och för Skedomskolan till Sollefteå kommun.

REGION VÄSTERBOTTEN

I Region Västerbotten finns naturbruksgymnasium i Skellefteå kommun och Umeå kommun, och skolorna ägs av respektive kommun. Region Västerbotten går inte in med någon finansiering.

Region Västerbotten är med i det regionala skogsprogrammet, vilket har fungerat mycket bra. De har även ett nära samarbete med Bio Fuel Region, varav en del av de projekt som görs berör gröna näringar. Avseende livsmedel, så pågår just nu ett treårigt projekt tillsammans med näringslivskontoren för att genomföra den regionala livsmedelsstrategin. Projektet omsluter totalt 14 miljoner kronor, utöver detta finns ingen övrig finansiering.

REGION VÄRMLAND

I Värmland finns ett branschkluster, Nifa, som är en förening för värmländska mat- och dryckesföretag. Region Värmland stöttar Nifa under 5 år med 1,8 miljoner kronor per år, i ett avtal som inte är upphandlat. Som en del i avtalet har Nifa ansvar för frågor som rör smart specialisering (S3) med fokus på livsmedel. Regionen har dock fortfarande ansvar för strategiska frågor inom mat och livsmedel, samt är med i Nifas styrelse.

Den skogliga bioekonomin är i fokus i länets S3-strategi, och drivs i stor utsträckning av klustret Paper Province. Region Värmland är inte delägare i Paper Province, men är adjungerade i styrelsen. Basfinansiering från regionen till Paper Province uppgår i dagsläget till 2,6 miljoner kronor per år, samt projekt utöver det. Många av de strategiska frågorna drivs dock av Region Värmland.

Utöver dessa två engagemang stöttar Region Värmland Karlstad universitet med finansiering varje år som är specifikt kopplad till S3. Till viss del stötts därmed även det skogliga fokuset genom universitetets arbete. Region Värmland finansierar inget naturbruksgymnasium.

REGION ÖSTERGÖTLAND

Region Östergötland genomför olika satsningar inom gröna näringar. Deras huvudsakliga satsning är på "Gröna näringars utveckling genom Vreta Kluster", ett projekt som Region Östergötland sökt och äger och sedan har gett i uppdrag till Vreta Kluster att vara utförare av. Vreta kluster ägs av Sankt Kors som är Linköpings kommuns utvecklingsbolag, och bolagets inriktning liknar Torsta ABs. Vreta Kluster är ett utvecklingscentrum och en resurs som ska bidra till nya innovationer, utveckling, fler jobb och tillväxt inom de gröna näringarna i Östergötland. Region Östergötland är inte delägare i bolaget.

Projektperioden omfattar 2024–2025, och omfattningen är totalt 4 miljoner kronor för 2024 och 3,5 miljoner kronor 2025. Finansieringen är en kombination av regionens egna medel (två olika nämnder) och regionalt projektstöd (statliga medel från anslag 1:1). Om det blir en fortsättning i projektform, kan Region Östergötland tänka sig att Vreta Kluster blir projektägare i framtiden. Projektet har koppling till den regionala livsmedelsstrategin, samt de gemensamma utmaningsområden som identifierats i Östra Mellansverige (deras NUTS II område). Region Östergötland ser en samlad satsning tillsammans med Vreta Kluster har aktör som kan jobba med många frågor och växla upp de medel som Region Östergötland lägger in. Region Östergötland ser detta som en satsning på gröna näringar och en viktig landsbygdssatsning.

Insamling av input från länets aktörer

Som en del i utvärderingen genomfördes en enkätundersökning avseende Region Jämtland Härjedalens upphandlade tjänster av landsbygdsutveckling genom gröna näringar. Enkäten skickades ut både internt inom Region Jämtland Härjedalen, samt till externa aktörer. Enkätfrågor samt svar finns presenterade i sin helhet i *Bilaga 2: Intern enkät* och

Bilaga 3: Extern enkät.

Sammanfattning interna enkätsvar

Enkätundersökningen skickades ut till 24 interna medarbetare inom Region Jämtland Härjedalen den 25 januari 2024 och besvarades av 11 personer. Enkäten skickades ut brett inom Region Jämtland Härjedalens verksamhetsområde Hållbar tillväxt i syfte att fånga medarbetare som haft beröring med det upphandlade uppdraget.

Av de som uppgett att de haft kontakt med Torsta AB hade samtliga haft kontakt enbart kopplat till Landsbygdsutveckling gröna näringar. Merparten av de svarande är nöjda eller mycket nöjda med Torsta AB:s prestation i förhållande till avtalat uppdrag, samt anser att Torsta AB motsvarat/levererat länets och Region Jämtland Härjedalens behov av sakkunskap.

Majoriteten av de svarande upplever inte att det framgått att Torsta AB arbetat på uppdrag av Region Jämtland Härjedalen i frågor rörande upphandlat uppdrag, alternativt så har de svarat vet ej.

Sammanfattning externa enkätsvar

Enkäten till externa aktörer skickades till 25 mailadresser den 22 februari 2024 och besvarades av 14 personer. Det externa utskicket gjordes till ledande tjänstepersoner på kommuners näringslivskontor samt aktörer som är eller har varit delaktiga i partnerskapet för den regionala mat och livsmedelsstrategin.

Majoriteten av de svarande har haft kontakt med Torsta AB flera gånger under uppdragets gång. Av dessa har merparten haft kontakt med Torsta AB angående frågor som rör landsbygdsutveckling gröna näringar. En respondent har haft kontakter gällande gårdsjordbruk och fyra angav att de haft kontakt gällande Vuxen- och uppdragsutbildningar.

Övervägande majoritet svarade nej eller vet ej på frågan: Finns områden där Torsta kan förbättra sina tjänster i förhållande till avtalat uppdrag. På motsvarande fråga gällande om det finns områden där Region Jämtland Härjedalen kan förbättra sin upphandling/kravställning var svaren det motsatta. Majoriteten svarade ja och resten vet ej.

Hälften av de svarande anser att det framgått att Torsta AB arbetat på uppdrag av Region Jämtland Härjedalen i frågor rörande upphandlat uppdrag.

Utvärdering av nuvarande avtal

Avtal Landsbygdsutveckling genom gröna näringar och gårdsjordbruk

Som presenterades i denna rapportens inledning, tecknade Region Jämtland Härjedalen 2021 avtal med Torsta AB avseende landsbygdsutveckling gröna näringar och gårdsjordbruk.

Avtalet avser följande tre delar (se *Bilaga 1: Kravspecifikation* för fullständig kravspecifikation). Beloppet inom parentes avser utfallet för respektive del enligt ekonomisk redovisning från Torsta AB för 2023. Det är inte i avtalet definierat på förhand hur mycket medel som ska gå till respektive del.

1. Landsbygdsutveckling gröna näringar (4 225 644 kronor 2023)

- Stimulera landsbygdsutveckling genom gröna näringar utifrån regionala strategiska prioriteringar.
- Driva utveckling inom råvaruproduktion inom gröna näringar.
- Driva utvecklingen mot att länets råvaror i högre grad förädlas i länet, främja bärkraftigt företagande och utveckla nya cirkulära affärsmodeller och ekosystemtjänster.
- Verka för att länet fortsätter att framgångsrikt producera bas- och spetsprodukter och verka för ökad självförsörjandegrad.
- Driva egna projekt, samt bidra till genomförande av projekt.
- Bedriva vuxen- och uppdragsutbildningar.
- Vara drivande i kluster samt deltagande i andra kluster.

2. Gårdsjordbruk (1 754 611 kronor 2023)

- Tillhandahålla KRAV-certifierad och GMO-fritt gårdsjordbruk att använda till undervisningsjordbruk för gymnasieutbildningar i länet.
- Gårdsjordbruket ska användas som testbädd inom utvecklingsverksamhet samt användas inom vuxen- och uppdragsutbildningar.

3. Utbildning- och utvecklingsmiljö (1 819 745 kronor 2023)

- Tillhandahålla en praktisk utbildnings- och utvecklingsmiljö som är sammanhållet lokaliserat i anslutning till gårdsbruket.

Otydligheter i befintligt avtal

Ett antal otydligheter har identifierats av Region Jämtland Härjedalen under pågående uppföljning av det nuvarande avtalet gällande delen landsbygdsutveckling gröna näringar, vilket har betydelse för hur ett eventuellt nytt avtal bör utformas:

- I avtalet framgår att Torsta AB ska erbjuda en verksamhet som ska driva projekt inom gröna näringar, dvs detta är en tjänst som köps av Region Jämtland Härjedalen. I praktiken söker Torsta AB också projektstöd från regionala utvecklingsmedel anslag 1:1 för att finansiera projekt. Det blir därmed otydligt om det innebär att Torsta AB ersätts för projektkostnader via avtalet eller om det innebär att Torsta AB har möjlighet att söka andra medel för att finansiera denna tjänst. Därav uppstår diskussioner vid ansökan om medfinansiering från regionala utvecklingsmedel anslag 1:1. Eftersom det redan framgår i ägardirektivet att Torsta AB ska driva projekt så behövs inte detta som en instruktion till bolaget i det upphandlade avtal.
- I avtalet framgår att Torsta AB ska vara drivande i kluster inom gröna näringar. Detta medför två olika utmaningar. Dels saknas en tydlig definition av begreppet "kluster", där det finns olika varianter av kluster som har möjlighet att finansieras på olika sätt. Dels uppstår samma utmaning som ovan kring projekt, då det är otydligt hur det kluster som nämns i avtalet ska finansieras.

- Det är inte tydliggjort vilken roll som Torsta AB ska ha avseende regionala Mat- och livsmedelsstrategin och Skogsprogrammet i förhållande till Region Jämtland Härjedalen.
- Det framgår inte i avtalet vilken typ av vuxenutbildningar som ska bedrivas (däremot listades detta av den upphandlade aktören i sitt anbud som låg till grund för beslut om vilken aktör som tilldelades uppdraget). Det kan också ifrågasättas varför Region Jämtland Härjedalen köper tjänsten uppdragsutbildning, då dessa utbildningar per definition köps på uppdrag av specifika arbetsgivare.
- Det framgår inte att, eller i så fall hur, Torsta AB ska ange att de arbetar på uppdrag av Region Jämtland Härjedalen och finansieras av densamma.
- Det framgår att Torsta AB ska jobba för hela länet men inte mer specificerat hur, ex genom aktiviteter på olika ställen runt om i länet.
- Det finns inga mätbara mål vilket gör det svårt att följa upp. Metoden för uppföljning är inte heller angiven i avtalet.

Juridisk bedömning

Utöver de otydligheter i avtalet som beskrivs ovan har arbetet även fokuserat på juridiska bedömningar av de upphandlade tjänsterna. Som beskrivs i avsnittet *Regioners uppdrag inom landsbygdsutveckling samt gröna näringar* är uppdraget inte tydligt beskrivet i lag eller förordning. Hur regioner väljer att definiera vad som innefattas i begreppet landsbygdsutveckling är därför formbart utifrån respektive regions förutsättningar, möjligheter och prioriteringar. Hur Region Jämtland Härjedalen har definierat landsbygdsutveckling blir därmed styrande för hur uppdraget ser ut och vilken verksamhet som kan bedrivas, i egen regi eller genom köp av tjänst från annan aktör.

Den juridiska bedömningen har främst fokuserat på de punkter i avtalet som avser vuxen- och uppdragsutbildningar, gårdsjordbruk samt utbildning- och utvecklingsmiljö.

VUXEN- OCH UPPDRAGSUTBILDNINGAR

I den första delen av avtalet anges att en av leverantörens uppgifter är att *bedriva vuxen- och uppdragsutbildningar för att möjliggöra kunskapsspridning samt kompetensutveckling inom gröna näringar på marknadsmässiga villkor och med målsättning att agera marknadskompletterande för att möta behoven av kunskapsspridning/utveckling som inte kan mötas av annan aktör.*

Regioner har rätt att bedriva viss utbildning för vuxna. Region Jämtland Härjedalen gör också detta som huvudman för två folkhögskolor (Birka folkhögskola i Ås och Bäckedals folkhögskola i Sveg). Båda skolorna bedriver såväl längre som kortare utbildningar inom olika områden samt uppdragsutbildningar på beställning från annan aktör.

Som nämns i avsnittet Otydligheter i befintligt avtal är beskrivningen och beställningen inte helt tydlig varken gällande vilka typer av utbildningar som avses (upplägg, form och innehåll) eller vilken målgrupp den riktar sig till. Detta finns heller inte beskrivet i de beslut och beslutsunderlag som föranledde upphandlingen och nuvarande avtal. Ett mer lämpligt begrepp för att beskriva den tjänst som omfattas skulle kunna vara att bedriva fortbildningsinsatser och kompetensutveckling för verksamma inom gröna näringar.

GÅRDSJORDBRUK

I avtalets andra del anges att leverantören ska *tillhandha ett gårdsjordbruk som ska användas till undervisningsjordbruk för gymnasieutbildningar i länet så att elever erhåller utbildning i djurhållning och spannmålsodling motsvarande ett modernt privat gårdsbruk. Gårdsjordbruket skall vara KRAV-certifierat och GMO-fritt. Gårdsjordbruket ska utöver användning som undervisningsjordbruk för gymnasieutbildningar nyttjas som testbädd inom utvecklingsverksamhet samt användas inom vuxen- och uppdragsutbildningar.*

Så länge ett gårdsjordbruk anses vara en förutsättning för genomförande av övriga uppdrag inom landsbygdsutveckling gröna näringar, eller för att det ska nyttjas som testbädd inom utvecklingsverksamhet och vuxen- och uppdragsutbildningar, finns det inte något juridiskt hinder för en region att delfinansiera ett gårdsjordbruk.

En region får vara huvudman för gymnasieskola i den utsträckning som anges i skollagen (2010:800). Bland annat anges att en region får tillhandahålla utbildning på gymnasial nivå inom områdena naturbruk och omvårdnad.

Som beskrivs i avsnittet *Region Jämtland Härjedalens historiska engagemang i Torsta* var Region Jämtland Härjedalen (då landstinget) huvudman för naturbruksgymnasiet i Ås, men huvudmannskapet för detta överfördes till Jämtlands Gymnasieförbund 2012. Utifrån att såväl det finansiella ansvaret samt huvudmannskapet för naturbruksgymnasiet har övergått i kommunal regi finns det inget som motiverar att Region Jämtland Härjedalen ska delfinansiera ett gårdsjordbruk som ska användas för gymnasieutbildningar. Det bör också beaktas att det i dagsläget finns flera aktörer i länet som bedriver naturbruksgymnasieutbildningar, varav Region Jämtland Härjedalens finansiering endast gagnar en aktör.

UTBILDNINGS- OCH UTVECKLINGSMILJÖ

Avtalets tredje del anger att leverantören ska *kunna tillhandahålla en praktisk utbildnings- och utvecklingsmiljö, marker, inom jordbruk som är sammanhållet lokaliserat i anslutning till gårdsbruket.*

Att ställa krav på tillgänglighet till en praktisk utbildnings- och utvecklingsmiljö relaterat till/som en förutsättning för genomförandet av övriga uppdrag inom avtalet är inte problematiskt i sig. Att däremot ange att det ska vara sammanhållet lokaliserat i anslutning till gårdsbruket kan begränsa antalet möjliga leverantörer. Det behöver därför tydligt motiveras varför det ska vara sammanhållet lokaliserat i anslutning till gårdsbruket, samt definieras vad som är att betrakta som "sammanhållet lokaliserat" och "i anslutning till".

Alternativ för fortsatt hantering av upphandlat uppdrag

Nedan redogörs för fyra alternativa förslag på fortsatt hantering, utifrån vad som är juridiskt möjligt samt Region Jämtland Härjedalens ekonomiska situation där verksamheten går med betydande underskott.

Förlängning av befintligt avtal

Det befintliga avtalet kan som längst gälla till 2030-12-31. Avtalet har förlängts en gång (till 2025-12-31) och kan förlängas ytterligare vid ett eller flera tillfällen. För att avtalet ska förlängas efter innevarande avtalsperiod ska detta meddelas leverantören skriftligen senast 2024-12-31.

Konsekvenser

Vid en förlängning av befintligt avtal blir den ekonomiska omfattningen densamma som nu, det vill säga 7,8 miljoner kronor per år, vilket innebär en utebliven besparing för Region Jämtland Härjedalen.

De otydligheter som finns i nuvarande avtal kommer att kvarstå och behöver hanteras under resten av avtalsperioden. Den största problematiken avser otydligheterna kring finansiering av projekt- och klusterverksamhet. I ägardirektivet framgår att Torsta AB ska driva projekt men det framgår även i avtalet och då uppstår diskussioner avseende möjligheten att söka finansiering från regionala utvecklingsmedel anslag 1:1. Dvs ska det vara möjligt att söka ytterligare medel från regionen för sådant som står i avtalet, såsom det görs idag, eller ska detta betraktas vara finansierat via avtalet. Övriga otydligheter är utförande inom regionala Mat- och livsmedelsstrategin, Skogsprogrammet samt uppdrags- och vuxenutbildningarna. Vidare är avtalet otydligt avseende hur leverantören ska påvisa att de arbetar på uppdrag av och med finansiering från Region Jämtland Härjedalen, hur aktiviteter ska genomföras i andra delar av länet samt avsaknad av mätbara mål. Dessa bedöms kunna hanteras genom dialog med leverantören.

Vid förlängning av befintligt avtal kommer den bredd av verksamhet som Torsta AB bedriver i dagsläget att fortgå utan förändringar, och den kompetens som idag finns hos Torsta AB kommer att behållas. Även gymnasieutbildningarna som upphandlats via Jämtlands Gymnasieförbund kommer att fortsätta oförändrade, inklusive de skogliga utbildningar (exempelvis skogsmaskinförarutbildning) som uttrycks som mycket viktiga för länets skogsnäring. En förlängning av befintligt avtal ger Torsta AB längre tid att ställa om och planera inför en ny upphandling, vilket kommer att ske när avtalet närmar sig sitt sista förlängningsdatum 2030-12-31. Detta skulle i sin tur kunna minska konsekvenserna för övrig verksamhet.

Ny upphandling med mindre justeringar i uppdraget

Utifrån de otydligheter som identifierats och en snävare ekonomisk ram finns möjligheten att göra en ny upphandling för landsbygdsutveckling gröna näringar, utbildnings- och utvecklingsmiljö och gårdsjordbruk, men med vissa mindre justeringar.

I detta alternativ bör nedanstående punkter avlägsnas och/eller justeras:

- Driva projekt.
- Vara drivande i kluster.
- Vilken roll som leverantören ska ha avseende regionala Mat- och livsmedelsstrategin och Skogsprogrammet i förhållande till Region Jämtland Härjedalen.
- Om och i så fall vilken typ av uppdrags- och vuxenutbildningar som ska genomföras.

- Att det ska framgå att leverantören arbetar på uppdrag av Region Jämtland Härjedalen och finansieras av densamma.
- Hur leverantören ska arbeta för hela länet genom aktiviteter som är mer geografiskt utspridda.
- Tillägg av mätbara mål och metod för uppföljning.

Konsekvenser

En ny upphandling, oavsett storleken på justeringar, är öppen för samtliga leverantörer på marknaden att besvara. Ett möjligt utfall är därmed att Region Jämtland Härjedalen beslutar att teckna avtal med en annan leverantör än Torsta AB. Ur ett juridiskt perspektiv finns det ingen motsägelse mellan att vara den största ägaren i Torsta AB, samtidigt som tjänster upphandlas från annan konkurrerande verksamhet. Det bör nämnas att flera av de skogliga ägarna i Torsta AB även är engagerade med tid i exempelvis Dilles utbildningar. Några av de övriga ägarna har däremot lyft frågan om det är lämpligt att Region Jämtland Härjedalen fortsätter som ägare till Torsta AB ifall tjänsterna köps från en konkurrerande verksamhet.

Det uppstår en ekonomisk besparing, detta belopp är skalbart men bör omfatta minst 1 miljon kronor per år kopplat till de justeringar som nämns ovan och mer om utbildningsdelarna innefattas.

För Torsta ABs del skulle det betyda att de antingen behöver få finansiering av dessa tjänster från annat håll, alternativt att de behöver avsluta sin verksamhet gällande dessa delar. Detta skulle för Torsta AB kunna innebära uppsägningar av befintlig personal. Vidare hyr Torsta AB sina lokaler av Krokoms kommun, och en förändring av Torsta ABs verksamhet kan innebära att behovet av lokaler minskar. Beroende på Krokoms kommuns möjligheter att omförhandla avtalet, finns en risk att Torsta AB sitter med en övertalighet av kostsamma lokaler. Kommunen är medvetna om situationen, och för en dialog med Torsta AB.

Eventuell förlorad kompetens i form av personalneddragningar kan också inverka på genomförandet av gymnasieutbildningarna. För att bedriva projekt eller kluster behöver medfinansiering hanteras via andra medel än via det upphandlade uppdraget.

Ny upphandling innehållande endast delar av uppdraget

Utifrån resonemanget om historik och Region Jämtland Härjedalens uppdrag är ett alternativ att endast upphandla landsbygdsutveckling gröna näringar, inklusive de mindre förändringar som beskrivs i ovanstående avsnitt, medan köp av tjänst avseende gårdsjordbruk och utveckling- och utbildningsmiljö tas bort.

Konsekvenser

En ny upphandling, oavsett storleken på justeringar, är öppen för samtliga leverantörer på marknaden att besvara. Ett möjligt utfall är därmed att Region Jämtland Härjedalen beslutar att teckna avtal med en annan leverantör än Torsta AB. Ur ett juridiskt perspektiv finns det ingen motsägelse mellan att vara den största ägaren i Torsta AB, samtidigt som tjänster upphandlas från annan konkurrerande verksamhet. Det bör nämnas att flera av de skogliga ägarna i Torsta AB även är engagerade med tid i exempelvis Dilles utbildningar. Några av de

övriga ägarna har däremot lyft frågan om det är lämpligt att Region Jämtland Härjedalen fortsätter som ägare till Torsta AB ifall tjänsterna köps från en konkurrerande verksamhet.

Alternativet med endast upphandling av delar av nuvarande tjänster skulle innebära en uppskattad besparing på ca 3,6 plus minst 1 miljon kronor per år, dvs totalt minst 4,6 miljoner kronor per år.

För Torsta ABs del skulle det betyda att de antingen behöver få finansiering av dessa tjänster från annat håll, alternativt att de behöver avsluta sin verksamhet gällande dessa delar. Jämfört med alternativet som beskrivs i ovanstående avsnitt skulle detta alternativ få en större ekonomisk påverkan på Torsta AB, vilket därmed innebär att mer personal troligtvis behöver sägas upp. Vidare hyr Torsta AB sina lokaler av Krokoms kommun, och en förändring av Torsta ABs verksamhet kan innebära att behovet av lokaler minskar. Beroende på Krokoms kommuns möjligheter att omförhandla avtalet, finns en risk att Torsta AB sitter med en övertalighet av kostsamma lokaler. Jämfört med alternativet om mindre justeringar är det mer troligt att behovet av lokaler ändras i detta alternativ. Kommunen är väl medvetna om situationen, och för en dialog med Torsta AB.

Jämtlands Gymnasieförbund har i dialoger lyft att en möjlig konsekvens om det skulle ske ändringar kopplat till gårdsjordbruket, är att det troligtvis innebär högre utbildningskostnader per elev. Detta skulle i så fall antingen innebära högre kostnader för kommunerna per elev, alternativt leda till färre utbildningsplatser per år. De skogliga ägarna av Torsta AB är i synnerhet oroliga över potentiella neddragningar av skogsbruksinriktningen på gymnasieskolan, då skogsnäringen över hela Sverige och länet är i mycket stort behov av skogsmaskinförare och annan arbetskraft. Det bör däremot beaktas att även om Region Jämtland Härjedalen upphandlar ett gårdsjordbruk, kan den upphandlingen vinnas av en annan leverantör än den som levererar tjänster till Jämtlands Gymnasieförbund. Samma utmaning som beskrivs ovan skulle då uppstå. Det är med andra ord en separat problematik att Jämtlands Gymnasieförbunds upphandling är så pass tätt knuten till den leverantör som vinner en potentiell upphandling av gårdsjordbruk från Region Jämtland Härjedalen.

För att bedriva projekt eller kluster behöver medfinansiering hanteras via andra medel än via det upphandlade uppdraget.

Uppdraget bedrivs av Region Jämtland Härjedalen

Nedan följer ett resonemang kring vilka delar av befintligt uppdrag som skulle kunna bedrivas i egen regi. Beloppet inom parentes avser utfallet för respektive del enligt ekonomisk redovisning från Torsta AB för 2023.

1. Landsbygdsutveckling gröna näringar (4 225 644 kronor 2023)

De strategiska frågorna rörande regionala strategiska prioriteringar, att driva utveckling, främja bärkraftigt företagande, cirkulära affärsmodeller och ekosystemtjänster samt arbeta med smart specialisering är aktiviteter som redan idag delvis genomförs av Region Jämtland Härjedalen. Detta skulle kunna fortgå.

För arbete av mer operativ karaktär för gröna näringar, till exempel samordning av partnerskapet för Mat- och livsmedelsstrategin, branschdialoger och konferenser, finns det idag internt inom Region Jämtland Härjedalen inga resurser.

Utöver arbetet som bedrivs av Region Jämtland Härjedalen och Torsta AB, arbetar även andra aktörer i länet med frågorna. Det finns möjlighet att stödja detta via 1:1-medel för projekt- och företagsstöd.

Att "vara drivande i kluster för gröna näringar" är ingenting som drivs/genomförs av Region Jämtland Härjedalen idag. Det behöver beslutas om det är Region Jämtland Härjedalens roll att driva kluster eller om det är något andra aktörer bör genomföra. Region Jämtland Härjedalen bedriver inte kluster inom andra områden, och om detta ska utföras behöver resurser överföras från nuvarande avtal. I samband med detta behöver innebörden att "driva kluster" förtydligas, det vill säga förtydliga om det är Innovationskluster eller en klusterorganisation med medlemmar som avses.

Region Jämtland Härjedalen har möjligheten att bedriva vuxen- och uppdragsutbildningar på de egna folkhögskolorna Birka och Bäckedal. Skolornas möjlighet att utöka eller förändra sitt kursutbud så att det omfattar de utbildningar som bedrivs av Torsta AB idag, samt kostnader för detta, behöver utredas vidare.

2. Gårdsjordbruk (1 754 611 kronor 2023)

Region Jämtland Härjedalen har juridisk möjlighet att bedriva gårdsjordbruk. Huruvida det ska göras eller inte är en fråga av politisk karaktär. I dagsläget finns varken kompetens, lokaler eller övrig utrustning inom Region Jämtland Härjedalen för att bedriva ett gårdsjordbruk. Om detta arbete skulle utföras i egen regi behöver hela verksamheten byggas upp från grunden, alternativt överföras från Torsta AB. Det är därmed rimligt att anta att kostnaden under en lång uppbyggnadsperiod skulle bli högre än vad avtalet omfattar idag.

3. Utbildning- och utvecklingsmiljö (1 819 745 kronor 2023)

Region Jämtland Härjedalen har juridisk möjlighet att bedriva utbildning- och utvecklingsmiljöer. Huruvida det ska göras eller inte är en fråga av politisk karaktär. Även inom detta område saknas såväl kompetens som lokaler och utrustning på Region Jämtland Härjedalen. Samma antagande görs därför som för gårdsjordbruk, det vill säga att kostnaden under lång tid skulle överstiga dagens avtal givet att verksamheten behöver byggas upp från grunden.

Konsekvenser

För att bedöma konsekvenserna av att Region Jämtland Härjedalen skulle driva landsbygdsutveckling gröna näringar i egen regi, motsvarande de tjänster som idag upphandlas, behövs ytterligare utredningar och särskilt avseende vilka delar som bör genomföras av regionen och inte. Region Jämtland Härjedalens uppdrag inom andra områden är framförallt att verka samordnande och strategiskt medan det i avtalet ingår köp av mer operativt arbete som till exempel leder till anordnande av skördefest, studiebesök, utbildningar inom odling, självförsörjning etc. Om dessa frågor skulle drivas i egen regi behöver det tydligt klargöras vad som ska ingå eller inte.

Det kan konstateras att för att upprätthålla samma nivå som idag inom landsbygdsutveckling gröna näringar, skulle de tjänster som ingår i avtalet behöva överföras till Region Jämtland Härjedalen och därmed även budgeten. Noteras ska att den kompetens som finns på Torsta AB inom detta område är utspridd på flera personer och inte avgränsat till endast ett fåtal specifika tjänster.

Fördelar med att driva landsbygdsutvecklingen helt i egen regi är en tydligare strategisk styrning och helhetssyn från regionen. Arbete gällande landsbygdsutveckling gröna näringar bedrivs redan idag både via Region Jämtland Härjedalen samt av övriga aktörer.

Nackdelar kan vara att kompetens inom området riskerar att tappas. Om inte Region Jämtland Härjedalen köper dessa tjänster av Torsta AB behöver bolaget hitta andra finansierare för att bedriva samma typ av verksamhet, annars kommer verksamheten avvecklas. Genom att upphandla specialiserade leverantörer kan Region Jämtland Härjedalen dra nytta av expertis och erfarenhet inom området för landsbygdsutveckling, denna kompetens inom området riskerar att försvinna från upphandlad aktör. Engagemang samt framdrivning i dessa frågor kan minska.

Att bedriva gårdsjordbruk och utbildnings- och utvecklingsmiljöer i egen regi bedöms innebära betydande ökade kostnader än vad avtalet idag omfattar.

Slutsatser

Fyra möjliga alternativ på fortsatt hantering av avtalet *Landsbygdsutveckling genom gröna näringar och gårdsjordbruk* efter år 2025 har identifierats. De olika alternativen får olika konsekvenser, både avseende finansiella besparingar för Region Jämtland Härjedalen, och för de gymnasieutbildningar som idag utförs av Torsta AB samt även för Torsta AB som bolag. Som nämnts tidigare kommer denna rapport inte presentera någon rekommendation på vilket alternativ som är att föredra, utan detta är ett underlag för en politisk diskussion och beslut.

En aspekt som är viktig att ha i åtanke är att det befintliga avtalet som längst kan förlängas till 2030-12-31. Efter detta måste en ny upphandling göras för att Region Jämtland Härjedalen ska kunna fortsätta köpa tjänster inom landsbygdsutveckling gröna näringar. Oavsett om regionala utvecklingsnämnden beslutar att förlänga befintligt avtal i nuläget, måste ett val av innehåll i fortsatt upphandling ske under de närmaste åren och innan år 2030. De konsekvenser som beskrivs kommer därmed riskera att uppstå, oavsett när en ny upphandling görs.

Om en ny upphandling ska göras, oavsett när i tiden, finns ett flertal olika perspektiv att beakta för regionala utvecklingsnämnden. Ur ett juridiskt perspektiv är det möjligt att fortsätta upphandla samma tjänster som i nuvarande avtal, beroende på hur de beskrivs och utformas i en kommande upphandling. Det behöver dock klargöras vilken typ av tjänster som ska upphandlas, dvs på vilken operativ nivå. Det behöver också säkerställas att de utbildningar som finansieras av Region Jämtland Härjedalen på länets två folkhögskolor (varav en ligger i Ås) inte överlappar med eventuella utbildningar som upphandlas.

Vidare kan det ses som olämpligt att Region Jämtland Härjedalen särskilt gynnar en av flera leverantörer inom naturbruksutbildningar genom ett subventionerat gårdsjordbruk. Region Jämtland Härjedalen behöver avgöra om de ska köpa tjänst för att driva projekt samt kluster för samordning av insatser för utvecklingsinsatser inom gröna näringar. I det fall detta ska ingå i ett upphandlat avtal behövs en tydligare definition av vad som ligger i det uppdraget, särskilt i syfte att tydliggöra gränsdragning till vad som är definierat som ett "innovationskluster" och annan typ av kluster.

Landsbygdsutveckling gröna näringar är den näring som i nuläget har störst budget inom Region Jämtland Härjedalens verksamhetsområde Hållbar tillväxt. Jämförelsevis är årsbudgeten för Almis verksamhet 6,16 miljoner kronor, för besöksnäringens utveckling 2,24 miljoner kronor och för innovation och inkubation 1,5 miljoner kronor. Detta behöver ställas i relation till storleken på de gröna näringarna och dess värde för länet. De gröna näringarna är en basnäring i Jämtlands län, och dess betydelse behöver tas i åtanke inför politiska ställningstaganden.

Referenslista

Skatteväxling, huvudmannaskap och samverkan avseende gymnasieskolans naturbruks- och omvårdnadsprogram i Jämtlands län (LS/455/1998)

Utredning om konsekvenserna av ett överförande av Åsbygdens Naturbruksgymnasium till annan huvudman, Håkan Larsson, 2009-12-18 (LS/895/2009)

Protokollsutdrag landstingsfullmäktige § 226/2010 Överlåtelse av Åsbygdens naturbruksgymnasium (LS/895/2009)

Protokollsutdrag landstingsfullmäktige § 118/2011 Jämtlands läns landsting som huvudman för Åsbygdens naturbruksgymnasium (LS/895/2009)

Utredning av Naturbruksgymnasiet i Ås m.m., Olof Karlander, 29 juni 2011 (RS/2011-477)

Etablering av delägande i Grönt Center AB sedermera Torsta AB – inkl. överlåtelseavtal Regionförbundet (RS/2011-477)

Ansökan om medfinansiering förstudie Grönt Center AB (RS/2011-527)

Ansökan om medfinansiering av Förstudie Grönt Center - Del 2 (RS/2012-289)

Medfinansiering av Grönt Center Del 2 Regionförbundsprojekt (RS/2012-294)

Överlåtelse av Åsbygdens naturbruksgymnasium – inkl. överlåtelseavtal Jämtlands läns landsting och Jämtlands gymnasieförbund (LS/405/2012)

Ansökan om medfinansiering till regionala projekt Regional utveckling i Torsta AB - centrum för växtkraft (RS/2012-592)

Upphandling av landsbygdsutveckling och undervisningsjordbruk (RS/2012-753)

Förslag till investering i Torsta Gårdsjordbruk (RS/2013-169)

Protokollsutdrag regionala utvecklingsnämndens arbetsutskott § 122/2015 Förlängning av avtal med Torsta AB (RUN/920/2015)

Regionala utvecklingsnämndens verksamhetsplan 2016 – inklusive inprioriteringar 2016 (RUN/874/2015)

Protokollsutdrag regionala utvecklingsnämnden § 195/2017 Förlängning av avtal med Torsta AB (RUN/620/2017)

Protokollsutdrag regionala utvecklingsnämnden §196/2017 Justering av avtal gällande

Upphandling av landsbygdsutveckling och undervisningsjordbruk med Torsta AB (RUN/621/2017)

Regionala utvecklingsnämndens verksamhetsplan 2018 (samt budget) – inklusive Torsta konsekvens 2018 (RUN/554/2017)

Rapport från Tillväxtverket ”Att sätta fokus på landsbygder”,

<https://tillvaxtverket.se/tillvaxtverket/publikationer/publikationer2021/attsattafokuspalandsbygderdel1.1400.html>

Bilaga 1: Kravspecifikation

Kravspecifikationen är en bilaga till Avtal Landsbygdsutveckling genom gröna näringar och gårdsjordbruk (RUN/281/2021).

1.1 Allmän information

Region Jämtland Härjedalen (nedan Köparen) har ca 4000 anställda och en omsättning på drygt 3 miljarder kronor. En del av Köparens verksamhet är Östersunds sjukhus som servar ca. 130 000 invånare i Jämtlands län. Regional utveckling är den del av Region Jämtland Härjedalen som arbetar med att samordna och effektivisera det regionala utvecklingsarbetet. Vår uppgift är att ta tillvara möjligheter och främja utvecklingen inom en rad viktiga områden, till exempel kompetens och utbildning, näringsliv, livsmiljö och attraktion samt infrastruktur. Region Jämtland Härjedalen bildades den 1 januari 2015 genom en sammanslagning av Jämtlands läns landsting och Regionförbundet Jämtland Härjedalen. För mer information se <http://www.regionjh.se>

1.2 Syfte

Den upphandlade tjänsten ska bidra till att tillvarata och främja utveckling inom gröna näringar i syfte att skapa ett bärkraftigt företagande och en hållbar utveckling inom gröna näringar i hela länet och därigenom möjliggöra realisering av regionala målsättningar och strategier kopplat till gröna näringar.

1.3 Omfattning och uppdrag

Upphandlingen avser en sammanhållen tjänst omfattande landsbygdsutveckling genom gröna näringarna* samt gårdsjordbruk centralt lokaliserat i länet.

* Landsbygdsutveckling genom de gröna näringarna = arbete med utveckling och utbildning inom gröna näringar, dvs verksamheter med bas i jord, skog, trädgård och landsbygdens miljö i syfte att främja hållbar tillväxt och företagande i länet samt verka för en hållbar miljö och biologisk mångfald. I uppdraget ingår att integrera det samiska perspektivet.

Region Jämtland Härjedalen arbetar också med landsbygdsutveckling i andra perspektiv som inte täcks in i denna upphandling, t.ex tillgång till infrastruktur, samhällsservice, näringslivsutveckling inom andra näringar med mera för att skapa de förutsättningar och möjligheter som är viktiga för att hela regionen ska kunna utvecklas till en attraktiv plats för boende, näringsliv och besökare.

Arbetet med den sammanhållna tjänsten omfattande landsbygdsutveckling genom gröna näringar samt gårdsjordbruk ska ske i nära samverkan med Köparen.

1.4 Krav på tjänst

1.4.1 Landsbygdsutveckling gröna näringar

Leverantörens uppgift är att erbjuda en verksamhet som ska bidra till att

- Stimulera landsbygdsutveckling genom gröna näringar utifrån strategiska prioriteringar i Regionala Utvecklingsstrategin RUS, Mål och långsiktiga prioriteringar för den hållbara regionala utvecklingspolitiken i Jämtland Härjedalen, Smart specialisering och dess styrkeområden, Mat- och livsmedelsstrategin, Regionala Skogsprogrammet och andra styrande strategier, program och handlingsplaner.
- Arbeta för att driva utvecklingen framåt samt applicera nya innovativa tekniker och metoder för att öka effektivitet och hållbarhet i länets råvaruproduktion inom gröna näringar.
- Vara en motor i utvecklingen mot att länets råvaror i högre grad förädlas i länet inom beslutade styrkeområdet jord, skog och vatten samt främja bärkraftigt företagande och driva den gröna omställningen genom utvecklandet av nya cirkulära affärsmodeller och ekosystemtjänster.
- Verka för att länet fortsätter att framgångsrikt producera bas- och spetsprodukter inom gröna näringar som bidrar till länets och Sveriges självförsörjning. Samt öka kompetensen hos länets medborgare att ”odla mer själva” och att de när de konsumerar gör medvetna val som utgör grunden för förverkligandet av en långsiktig hållbar utveckling.
- Driva egna projekt inom gröna näringar samt bidra till genomförande av projekt med annan huvudman inom gröna näringar eller andra områden utifrån beslutade strategiska prioriteringar i Regionala utvecklingsstrategin RUS, Mål och långsiktiga prioriteringar för den hållbara regionala utvecklingspolitiken i Jämtland Härjedalen och Smart specialisering och dess styrkeområden, Mat- och livsmedelsstrategin, Regionala Skogsprogrammet och andra styrande strategier, program och handlingsplaner.
- Bedriva vuxen- och uppdragsutbildningar för att möjliggöra kunskapsspridning samt kompetensutveckling inom gröna näringar på marknadsmässiga villkor och med målsättning att agera marknadskompletterande för att möta behoven av kunskapsspridning/utveckling som inte kan mötas av annan aktör.
- I det allmänna utvecklingsarbetet ska anbudsgivaren vara drivande i kluster inom gröna näringar i Jämtlands län kopplat till smart specialisering styrkeområdet jord, skog och vatten samt delaktig i andra kluster inom smart specialisering i syfte att tillvarata de resurser och möjligheter som finns för att underlätta bevarandet av befintliga arbetstillfällen och skapandet av nya arbetstillfällen och företagsstartsmöjligheter inom gröna näringar.

Anbudsgivare ska redogöra för den verksamhet gällande landsbygdsutveckling gröna näringar som erbjuds och på vilket sätt den uppfyller kraven ovan.

Här finns länkar till de strategier och program som vi hänvisat till i punkterna ovan;

Mat- och livsmedelsstrategin:

<https://regionjh.se/regionalutveckling/regionalutvecklingsansvar/regionalmatstrategi.4.5e03233315a5d76d07b39e4e.html>

Regional utvecklingsstrategi RUS:

<https://regionjh.se/regionalutveckling/regionalutvecklingsansvar/regionalutvecklingsstrategi.4.4bc760c0167a988472c2f4.html>

Program för Smart Specialisering:

<https://regionjh.se/regionalutveckling/regionalutvecklingsansvar/regionalutvecklingsstrategi/smartspecialisering.4.4a3c293316e6bb217af2df2.html>

Regionalt skogsprogram för Jämtlands län 2020–2030:

<https://www.lansstyrelsen.se/jamtland/om-oss/om-lansstyrelsen-i-jamtlands-lan/remisser-och-yttranden.html> (Det som finns här är remissversionen, Regionala Utvecklingsnämnden har fastställt programmet den 18:e maj men den ska vidare upp till regionfullmäktige)

Mål & långsiktiga prioriteringar för den hållbara regionala utvecklingspolitiken (tillväxtpolitiken) i Jämtland Härjedalen:

<https://regionjh.se/regionalutveckling/regionalutvecklingsansvar/regionalutvecklingsstrategi/jamtlandslan2050ennytankandeochhallbarregionattlevaverkaochutvecklasimallangsigaprioriteringarfordenhallbararegionalautvecklingspolitiken.4.497b3048177c8b4c6e67ad.html>

1.4.2 Gårdsjordbruket

Anbudsgivaren ska tillhandahålla ett gårdsjordbruk som ska användas till:

- Undervisningsjordbruk för gymnasieutbildningar i länet så att elever erhåller utbildning i djurhållning och spannmålsodling motsvarande ett modernt privat gårdsbruk. Gårdsjordbruket skall vara KRAV-certifierat och GMO-fritt.
- Gårdsjordbruket ska utöver användning som undervisningsjordbruk för gymnasieutbildningar nyttjas som testbädd inom utvecklingsverksamhet samt användas inom vuxen- och uppdragsutbildningar.

Anbudsgivare ska redogöra för det gårdsbruk som erbjuds och på vilket sätt den uppfyller kraven ovan.

1.4.3 Utbildnings- och utvecklingsmiljö

Anbudsgivare ska kunna tillhandahålla en praktisk utbildnings- och utvecklingsmiljö, marker, inom jordbruk som är sammanhållet lokaliserat i anslutning till gårdsbruket.

Anbudsgivare ska beskriva den utbildnings- och utvecklingsmiljö som tillhandahålls och på vilket sätt denne uppfyller kravet ovan.

1.5 Genomförande och koncept

Anbudsgivare ska beskriva en metod och arbetssätt för hur anbudsgivaren har för avsikt att genomföra uppdragen:

- 1.4.1 utvecklingsarbetet gällande landsbygdsutveckling gröna näringar och
- 1.4.2 gårdsjordbruket samt

- 1.4.3 utbildnings- och utvecklingsmiljö

1.6 Kompetens

Anbudsgivare ska tillhandahålla personal som bedöms ha dokumenterad erfarenhet från arbete med de uppgifter som finns angivna i detta dokument Kravspecifikation, punkt 1.4.1 för att bidra till efterfrågad utveckling inom gröna näringar.

Anbudsgivare ska tillhandahålla personal som har dokumenterad erfarenhet från praktiskt och instruktionsarbete inom skog- och jordbruk, punkt 1.4.2 samt 1.4.3.

Anbudsgivare ska tillhandahålla dokumenterad sakkunskap inom gröna näringar och fungera som sakkunnig i dessa frågor på uppdrag av Region Jämtland Härjedalen motsvarande en heltidstjänst.

Anbudsgivare ska redogöra för den personal som anbudsgivaren har till sitt förfogande för att genomföra uppdragen 1.4.1, 1.4.2 och 1.4.3. Till anbudet ska bifogas CV för den personal som ska genomföra uppdragen.

1.7 Uppföljning under avtalstid

Uppdraget och den avtalade tjänsten kommer att följas upp kontinuerligt på årsbasis av Region Jämtland Härjedalen enligt överenskommelse.

1.8 Mervärden

Här efterfrågas att anbudsgivaren tänker fritt och kreativt utifrån sin kompetens och beskriver om anbudsgivaren inom uppdragets budgetram kan erbjuda något ytterligare utöver de skall krav som beställaren Region Jämtland Härjedalen har enligt 1.4.1, 1.4.2 och 1.4.3

Om mervärden kan erbjudas efterfrågas att anbudsgivaren beskriver dessa.

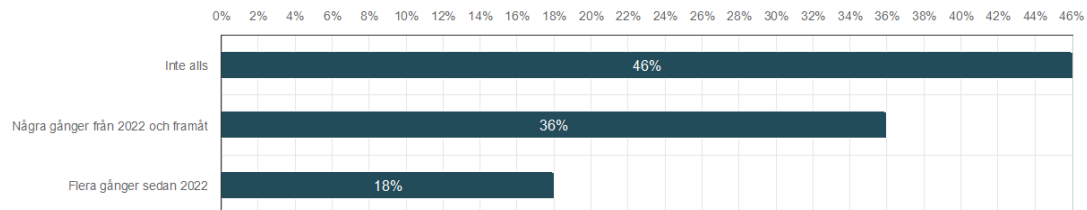
Bilaga 2: Intern enkät

Intern enkät gällande upphandlat uppdrag riktad till Region Jämtland Härjedalen.

Totala antalet respondenter: 11

Har du haft kontakt eller samarbetat med Torsta rörande frågor som ligger i upphandlat uppdrag, under avtalstiden (från 2022 och framåt)?

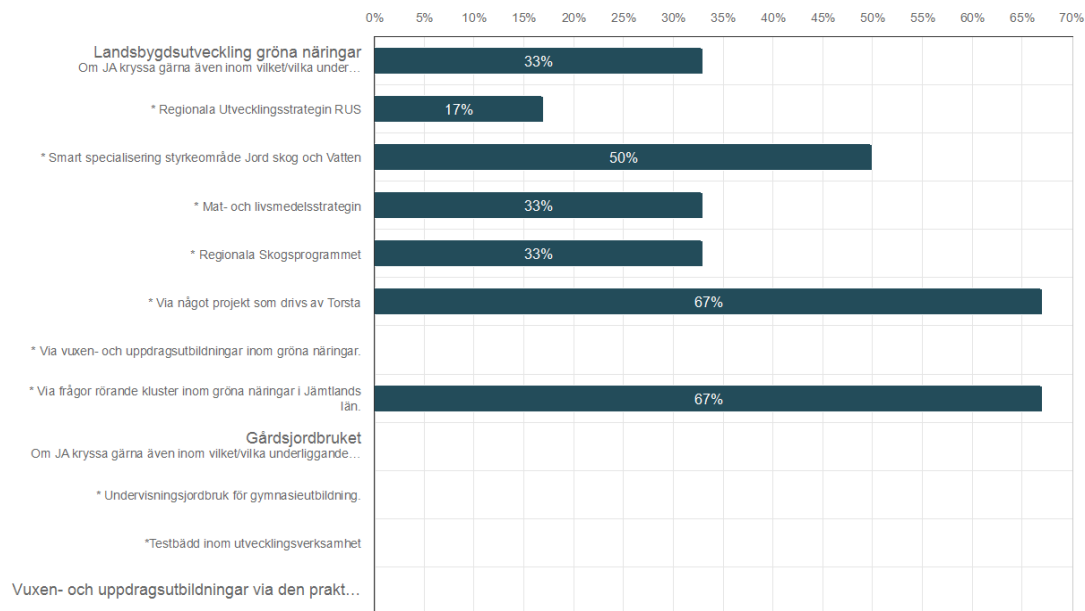
Antal svar: 11

	n	Procent
Inte alls	5	45,4%
Några gånger från 2022 och framåt	4	36,4%
Flera gånger sedan 2022	2	18,2%

Inom vilka områden har du uppskattningsvis haft kontakt med Torsta inom gällande avtalsperioden från 2022 tom idag? Du kan välja flera svarsalternativ

Antal svar: 6, Valda alternativ: 18

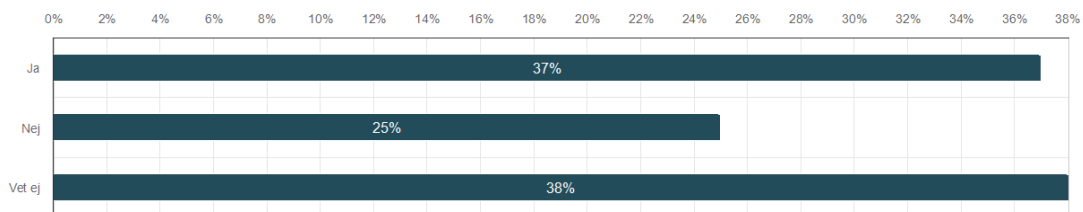
	n	Procent
Landsbygdsutveckling gröna näringar Om JA kryssa gärna även inom vilket/vilka underliggande områden markerat med *	2	33,3%
* Regionala Utvecklingsstrategin RUS	1	16,7%
* Smart specialisering styrkeområde Jord skog och Vatten	3	50,0%
* Mat- och livsmedelsstrategin	2	33,3%
* Regionala Skogsprogrammet	2	33,3%
* Via något projekt som drivs av Torsta	4	66,7%
* Via vuxen- och uppdragsutbildningar inom gröna näringar.	0	0,0%
* Via frågor rörande kluster inom gröna näringar i Jämtlands län.	4	66,7%
Gårdsjordbruket Om JA kryssa gärna även inom vilket/vilka underliggande områden markerat med *	0	0,0%
* Undervisningsjordbruk för gymnasieutbildning.	0	0,0%
*Testbädd inom utvecklingsverksamhet	0	0,0%
Vuxen- och uppdragsutbildningar via den praktiska utbildnings- och utvecklingsmiljön på Torsta.	0	0,0%

Vad upplever du har fungerat bra respektive mindre bra i nuvarande uppdrag?

Antal öppna svar: 8, På grund av det begränsade antalet respondenter som lämnat öppna svar och för att skydda anonymiteten, har vi valt att inte inkludera dessa i sammanställningen

Upplever du att det framgått att Torsta arbetat på uppdrag av Region Jämtland Härjedalen i frågor rörande upphandlat uppdrag? Utveckla gärna ditt svar.

Antal svar: 8

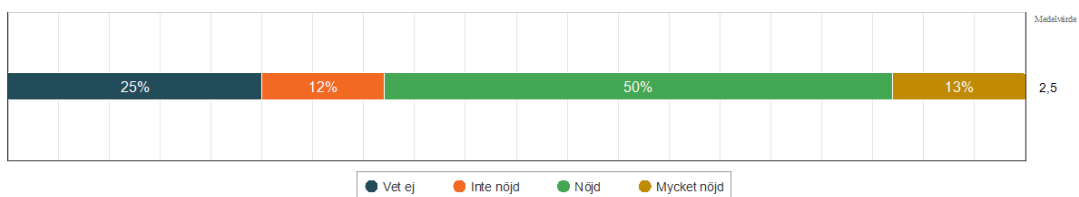

	n	Procent
Ja	3	37,5%
Nej	2	25,0%
Vet ej	3	37,5%

Fritextsvar 4. På grund av det begränsade antalet respondenter som lämnat öppna svar och för att skydda anonymiteten, har vi valt att inte inkludera dessa i sammanställningen

Hur nöjd är du med Torstas prestation i förhållande till avtalat uppdrag?

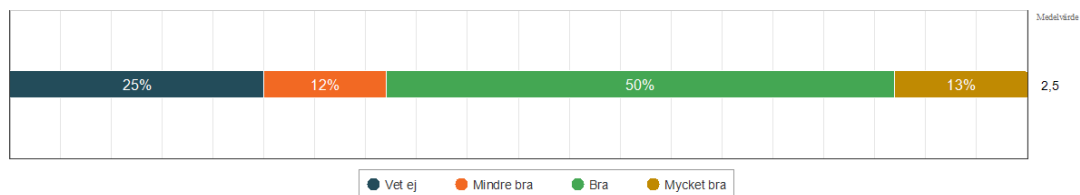
Antal svar: 8

	Vet ej	Inte nöjd	Nöjd	Mycket nöjd	Medelvärde	Median
	25,0%	12,5%	50,0%	12,5%	2,5	3,0

Hur väl har Torsta motsvarat/levererat länets och Region Jämtland Härjedalens behov av sakkunskap?

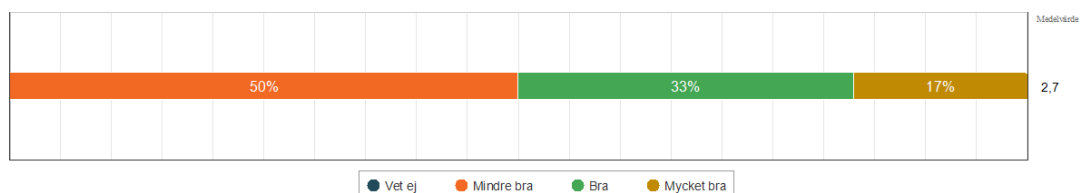
Antal svar: 8

	Vet ej	Mindre bra	Bra	Mycket bra	Medelvärde	Median
	25,0%	12,5%	50,0%	12,5%	2,5	3,0

Hur anser du att samarbetet mellan din organisation och Torsta har fungerat under perioden?

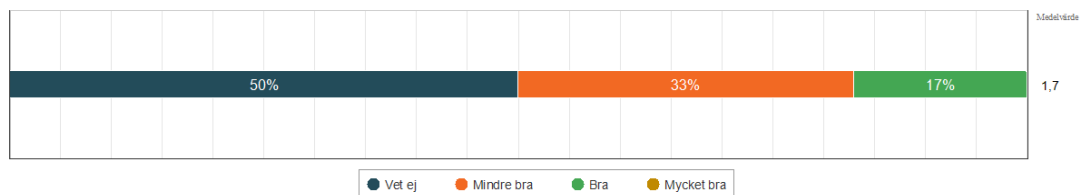
Antal svar: 6

	Vet ej	Mindre bra	Bra	Mycket bra	Medelvärde	Median
	0,0%	50,0%	33,3%	16,7%	2,7	2,5

Om det uppstod problem under uppdraget, hur uppfattar du att de hanterats de av Torsta?

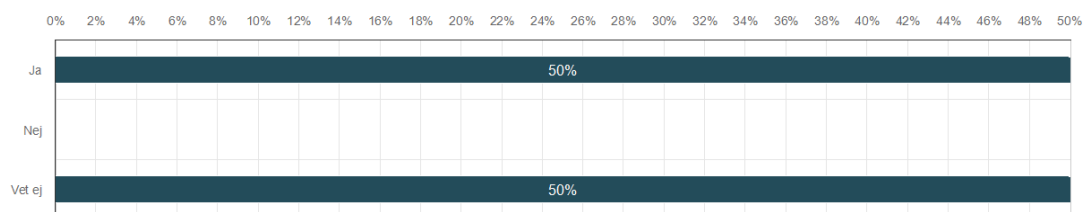
Antal svar: 6

	Vet ej	Mindre bra	Bra	Mycket bra	Medelvärde	Median
	50,0%	33,3%	16,7%	0,0%	1,7	1,5

Finns det områden där du anser att Torsta kan förbättra sina tjänster i förhållande till avtalat uppdrag? Utveckla gärna ditt svar.

Antal svar: 6

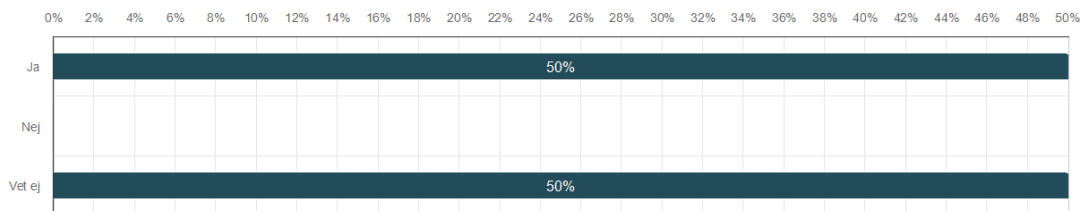

	n	Procent
Ja	3	50,0%
Nej	0	0,0%
Vet ej	3	50,0%

Fritextsvar 3 På grund av det begränsade antalet respondenter som lämnat öppna svar och för att skydda anonymiteten, har vi valt att inte inkludera dessa i sammanställningen

Finns det områden där du anser att Region Jämtland Härjedalen kan förbättra sin upphandling/kravställning? Utveckla gärna ditt svar.

Antal svar: 6

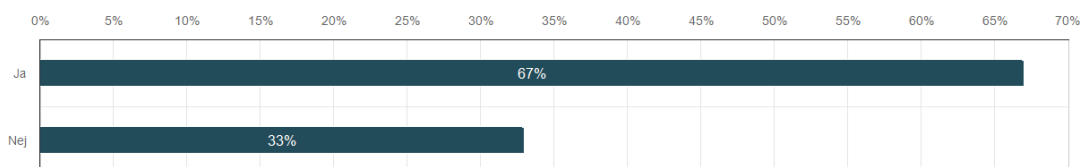
	n	Procent
Ja	3	50,0%
Nej	0	0,0%
Vet ej	3	50,0%

Fritextsvar 3 På grund av det begränsade antalet respondenter som lämnat öppna svar och för att skydda anonymiteten, har vi valt att inte inkludera dessa i sammanställningen

Om du är öppen för att bli kontaktad av oss om vi har följdfrågor utifrån de svar du lämnat så har du möjlighet att ange ditt namn i slutet av enkäten.

Får vi kontakta dig om vi har följdfrågor utifrån de svar du lämnat ovan?

Antal svar: 6

	n	Procent
Ja	4	66,7%
Nej	2	33,3%

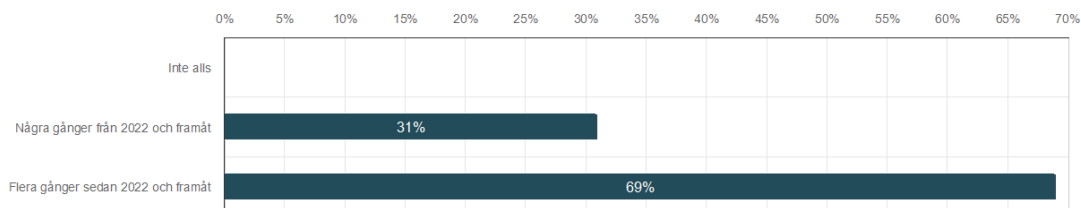
Bilaga 3: Extern enkät

Extern enkät gällande upphandlat uppdrag.

Totala antalet respondenter: 14

Hur ofta har du haft kontakt/samarbetat med Torsta rörande frågor som ligger i upphandlat uppdrag?

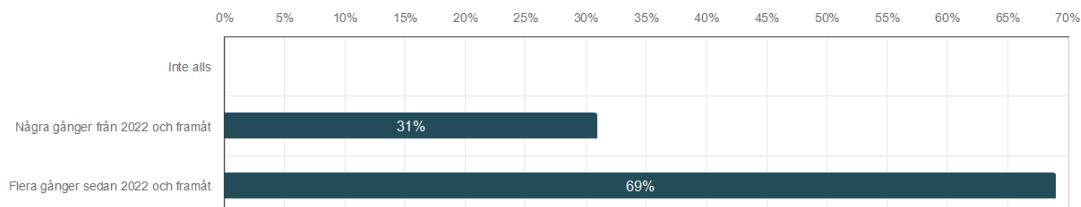
Antal svar: 13

	n	Procent
Inte alls	0	0,0%
Några gånger från 2022 och framåt	4	30,8%
Flera gånger sedan 2022 och framåt	9	69,2%

Hur ofta har du haft kontakt/samarbetat med Torsta rörande frågor som ligger i upphandlat uppdrag?

Antal svar: 13

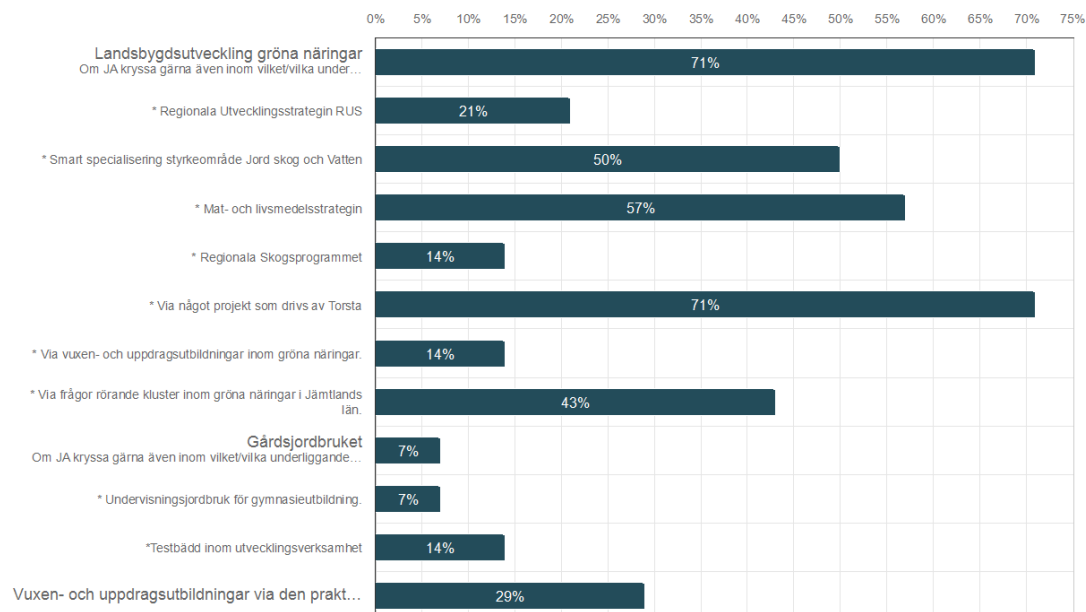

	n	Procent
Inte alls	0	0,0%
Några gånger från 2022 och framåt	4	30,8%
Flera gånger sedan 2022 och framåt	9	69,2%

Inom vilka områden har du uppskattningsvis haft kontakt med Torsta inom gällande avtalsperioden från 2022 tom idag?

Du kan välja flera svarsalternativ

Antal svar: 14, Valda alternativ: 56

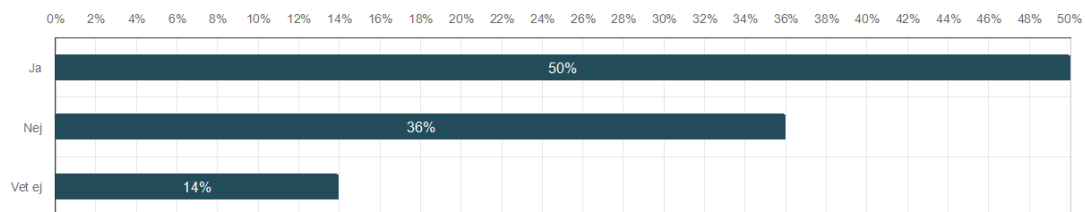
	n	Procent
Landsbygdsutveckling gröna näringar Om JA kryssa gärna även inom vilket/vilka underliggande områden markerat *	10	71,4%
* Regionala Utvecklingsstrategin RUS	3	21,4%
* Smart specialisering styrkeområde Jord skog och Vatten	7	50,0%
* Mat- och livsmedelsstrategin	8	57,1%
* Regionala Skogsprogrammet	2	14,3%
* Via något projekt som drivs av Torsta	10	71,4%
* Via vuxen- och uppdragsutbildningar inom gröna näringar.	2	14,3%
* Via frågor rörande kluster inom gröna näringar i Jämtlands län.	6	42,9%
Gårdsjordbruket Om JA kryssa gärna även inom vilket/vilka underliggande områden markerat *	1	7,1%
* Undervisningsjordbruk för gymnasieutbildning.	1	7,1%
*Testbädd inom utvecklingsverksamhet	2	14,3%
Vuxen- och uppdragsutbildningar via den praktiska utbildnings- och utvecklingsmiljön på Torsta.	4	28,6%

Vad upplever du har fungerat bra respektive mindre bra i nuvarande uppdrag?

Antal svar: 11 På grund av det begränsade antalet respondenter som lämnat öppna svar och för att skydda anonymiteten, har vi valt att inte inkludera dessa i sammanställningen

Upplever du att det framgått att Torsta arbetat på uppdrag av Region Jämtland Härjedalen i frågor rörande upphandlat uppdrag? Utveckla gärna ditt svar.

Antal svar: 14

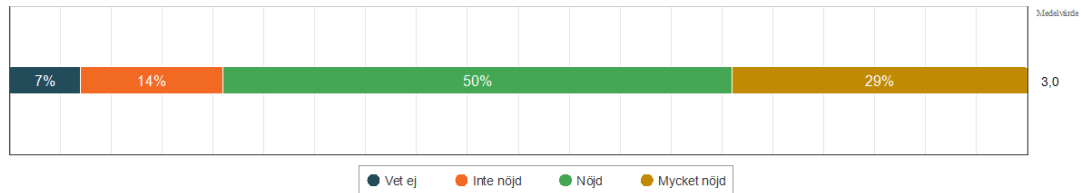

	n	Procent
Ja	7	50,0%
Nej	5	35,7%
Vet ej	2	14,3%

Fritextsvar På grund av det begränsade antalet respondenter som lämnat öppna svar och för att skydda anonymiteten, har vi valt att inte inkludera dessa i sammanställningen

Hur nöjd är du med Torstas prestation i förhållande till avtalat uppdrag?

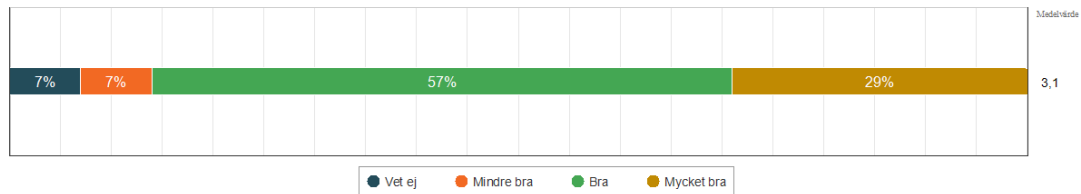
Antal svar: 14

	Vet ej	Inte nöjd	Nöjd	Mycket nöjd	Medelvärde	Median
	7,1%	14,3%	50,0%	28,6%	3,0	3,0

Hur anser du att samarbetet mellan din organisation och Torsta har fungerat under perioden?

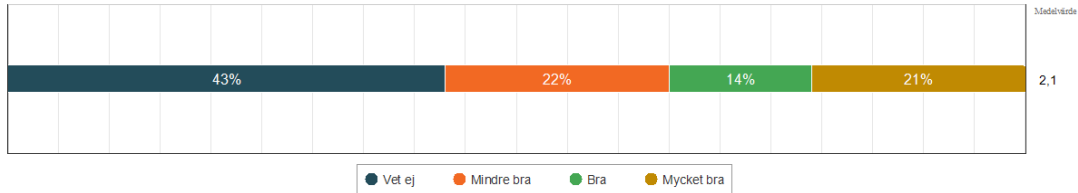
Antal svar: 14

	Vet ej	Mindre bra	Bra	Mycket bra	Medelvärde	Median
	7,2%	7,1%	57,1%	28,6%	3,1	3,0

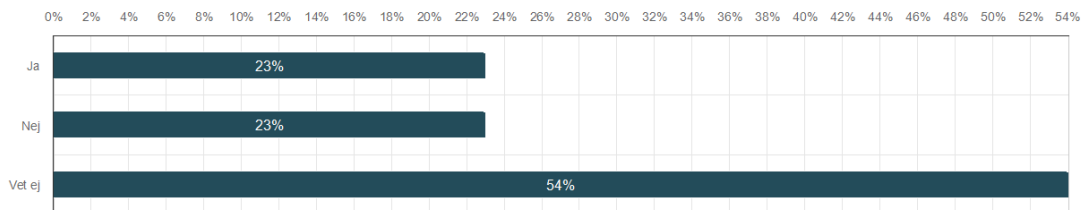
Om det uppstod problem under uppdraget, hur uppfattar du att de hanterats de av Torsta?

Antal svar: 14

	Vet ej	Mindre bra	Bra	Mycket bra	Medelvärde	Median
	42,9%	21,4%	14,3%	21,4%	2,1	2,0

Finns det områden där du anser att Torsta kan förbättra sina tjänster i förhållande till avtalat uppdrag? Utveckla gärna ditt svar. Antal svar: 13

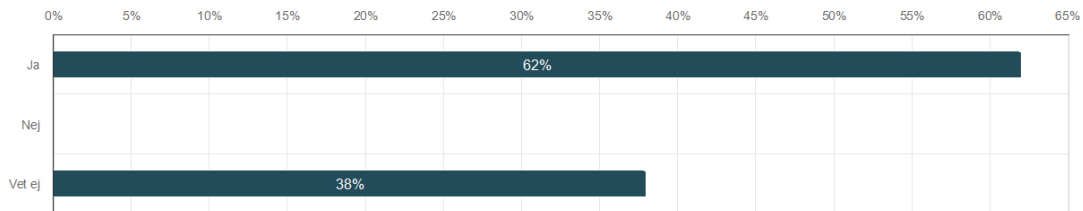

	n	Procent
Ja	3	23,1%
Nej	3	23,1%
Vet ej	7	53,8%

Fritextsvar 4 På grund av det begränsade antalet respondenter som lämnat öppna svar och för att skydda anonymiteten, har vi valt att inte inkludera dessa i sammanställningen

Finns det områden där du anser att Region Jämtland Härjedalen kan förbättra sin upphandling/kravställning? Utveckla gärna ditt svar.

Antal svar: 13

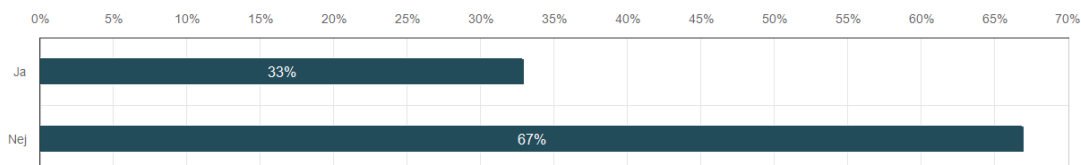
	n	Procent
Ja	8	61,5%
Nej	0	0,0%
Vet ej	5	38,5%

Fritextsvar 8 På grund av det begränsade antalet respondenter som lämnat öppna svar och för att skydda anonymiteten, har vi valt att inte inkludera dessa i sammanställningen

Om du är öppen för att bli kontaktad av oss om vi har följdfrågor utifrån de svar du lämnat så har du möjlighet att ange ditt namn i slutet av enkäten.

Får vi kontakta dig om vi har följdfrågor utifrån de svar du lämnat ovan?

Antal svar: 12

	n	Procent
Ja	4	33,3%
Nej	8	66,7%

Har du några ytterligare medskick gällande om och hur Region Jämtland Härjedalen bör arbeta med frågor kopplat till landsbygdsutveckling i gröna näringar?

Antal svar: 7 På grund av det begränsade antalet respondenter som lämnat öppna svar och för att skydda anonymiteten, har vi valt att inte inkludera dessa i sammanställningen